

U.S. တာ်တီတၢ်တြၢ်ဝဲကျိၤ
ကမုၢ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဝဲကျိၤ

U.S. တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဝဲကျိၤ
ကမုၢ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဝဲဒၢး

ကွၢ်ဆၢၣ်ဖၢ်ဒီး တၢ်မၤအ့ၣ်မၤတၢ်တၢ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီး COVID-19 လၢကွၢ်အပူၤ တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်လၢဟံၣ်ဖိဃီဖိတဖၣ်အဂီၢ်

တၢ်မၤအ့ၣ်မၤတၢ်တၢ်တၢ်ဟံၣ်ဖိဃီဖိအဂၤတဖၣ် ဟံၣ်ကဲထီၣ်အသးလၢ တၢ်သ့ၣ်က့ၣ် သးကါဒီးတၢ်ပျံၤတၢ်ဖုၤလၢအခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိတအိၣ် ဘၣ်ယးဒီးခိၣ်ရိၣ်န့ၣ်ဘဲ
ရး(စ)တၢ် ဆါယၢ် (COVID-19) န့ၣ်ကမၣ်ဒီး အိၣ်ဒီးတၢ်ဒိဘၣ်လၢအမၤဟးကုၣ်ဟးဂီၤတၢ်သ့ လၢပုၤကွၢ်ဖိဒီးအဝဲသ့ၣ်အဟံၣ်ဖိဃီဖိတဖၣ်အဖီခိၣ်န့ၣ်လီၤ။

ဖဲတၢ်ဆါသၤတြီၢ်အကတီၢ်, တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢအကမၣ်ဒီးတၢ်မၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးတၢ် ဟံၣ်ဖျါဘၣ်ယးဒီး Asian American and Pacific Islander (AAPI) (ပုၤအ့ၣ်ရၢၣ်
အမဲရကါဒီးပုၤကီးဖိလၢပစံးဖဲ) ပုၤတၢ်တဖၣ် ဒုးအိၣ်ထီၣ် တၢ်တူၢ်တၢ်တန့ၢ်တၢ်ဟူး တၢ်ဂဲၤတဖၣ်လၢထံကီၢ်ဒိတဘျီအပူၤ-စးထီၣ်လၢ တၢ်မၤအ့ၣ်မၤတၢ်တၢ်လၢ
ထးခိၣ် ဆူတၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကးန့ၣ်လီၤ။ လၢကွၢ်တဖၣ်လၢအအိၣ်လၢထံကီၢ်ဝးဝးတဖၣ်အပူၤ, AAPI ပုၤကွၢ်ဖိတဖၣ် ဟံၣ်ဖျါထီၣ် လၢတၢ်မၤန့ၢ်အိၣ်ယိၣ်တၢ်ဒီးတၢ်မၤအ့ၣ်
မၤတၢ်တၢ်လၢ တၢ်တံၤသကိးတဖၣ် မ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်အစၢၤသ့ၣ် မ့တမ့ၢ် ထံကီၢ်လၢအဟံၣ်ဖိဃီဖိ, ပုၤယုၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်အကလုာ် န့ၣ်, တၢ်လီၤစၢၤလီၤသ့ၣ်, ဒီးကျိၢ်န့ၣ်လီၤ။

ကမုၢ်တၢ်တၢ်ဖျါကွၢ်ဒီးတၢ်ထီၣ်ကွၢ်တဖၣ် ယုၢ်ဒီးခိၣ်လုၢ်ကွၢ်တဖၣ်ဒီးဖျါစိမိတဖၣ် အိၣ်ဒီး မူဒါလၢကယိသမံထံဒီးဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဟံၣ်ဖိဃီဖိ, ပုၤယုၢ်ဒီးတၢ်မၤအ့ၣ်မၤတၢ်
တၢ် မၤ ဆါမၤပယွဲတၢ်, ပညိၣ်ပုၤကွၢ်ဖိတဖၣ် မ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်အ စၢၤသ့ၣ်ကလုာ်န့ၣ် မ့တမ့ၢ် ထံကီၢ်လၢအဟံၣ်ဖိဃီဖိန့ၣ်လီၤ။ ဖဲကွၢ်တဖၣ်လီၤတူၢ်လီၤကၢ်လၢကဟံးဖိၣ်ထီၣ်
မၤတၢ်မၤအပတီၢ်လၢအဘၣ်ဘျီဘၣ်ဒါ န့ၣ်, Educational Opportunities Section (တၢ်မၤလိမၤဒီးတၢ်ခွဲးဂ့ၤယၢ်ဘၣ် အကတီၢ်) လၢအဘၣ်ယးဒီး
Civil Rights Division (CRT) (ကမုၢ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ် ဝဲကျိၤ) ဖဲ U.S. တၢ်တီတၢ်တြၢ်ဝဲကျိၤ Office for Civil Rights (OCR) (ကမုၢ် တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဝဲဒၢး) ဖဲ U.S.
တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဝဲကျိၤ မၤစၢၤန့ၣ်သ့ၣ်ခိၣ်ဖျါ ဒုးလူၤပိၤ မၤထွဲဖဲဒရၢၣ်ကီၢ်စၢၤဖိၣ်သဲစးတၢ်သိၣ်တၢ်သိတဖၣ် လၢအဒိသဒါပုၤကွၢ်ဖိတဖၣ်လၢ တၢ်ဟံၣ်ဖိဃီဖိန့ၣ်လီၤ။

တၢ်ကဲထီၣ်သးအကလုာ်အဒိတဖၣ် CRT ဒီး OCR ယိသမံထံသ့ -

တၢ်ခၢၣ်သး -ကွၢ်ဖိတဖၣ် မၤနီၣ်မၤယါလီၤအဝဲသ့ၣ်အနီၣ်ကစၢ်အသး ကိးပသ့ၣ်“ပုၤရၢၣ် လီၤဘဲရး(စ)” ဖဲအဝဲသ့ၣ်အပူၤအ့ၣ်ရၢၣ်အမဲရကါတၢ်တံၤသကိးဖိတဖၣ် ဖဲတၢ်မၤလိ
အကတီၢ်ဒီးဟံၣ်ထီၣ်ဘၣ်ဒိအိၣ်တဖၣ်လၢ ကမုၢ်ပုၤတၢ်တၢ်ကစိၣ်တဖၣ်အဖီခိၣ် န့ၣ်လီၤ။ ကွၢ်ပုၤဆၢၣ်ရဲၣ်ကျိၤတၢ်တဖၣ် ဟံၣ်သ့ၣ်ဟံၣ်သးဘၣ်ဒိအိၣ်တဖၣ် ဘၣ်ဆၢၣ်ဂ့ၢ်လီၤ
လၢ ကယိသမံထံ မ့တမ့ၢ် ဟံးဖိၣ်မၤတၢ်မၤတမံလၢလၢ လၢကဒိသဒါပုၤအ့ၣ်ရၢၣ်အမဲရ ကပုၤကွၢ်ဖိတဖၣ် လၢတၢ်မၤဆါမၤပယွဲမၤအ့ၣ်မၤတၢ်တၢ်လၢအဘၣ်ဘျီဖဲကွၢ်န့ၣ်လီၤ။

တၢ်ထီၣ်ကွၢ်ဖိတဖၣ် ဟံၣ်ထီၣ်တၢ်လၢတၢ်တံၤသကိးတၢ်အလီၢ်အပူၤ ဖဲတၢ်မၤလိမၤဒီးတၢ် လၢတၢ်ဒုၣ်စၢၤယံၤအတီၢ်ဒၢး လၢပုၤအ့ၣ်ရၢၣ်အမဲရကါတၢ်တံၤသကိး
ဖိတဖၣ် မၤဟးကုၣ် ဟးဂီၤတၢ်ထီၣ်ကွၢ်တၢ်မၤလိန့ၣ်ဒိတန့ၣ် ခိၣ်ဖျါဟံၣ်စိၣ်န့ၣ်လီၤ။ "တရူးဘဲရး(စ)တၢ်ဆါ ယၢ်" ဆူပုၤတၢ်တဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ။ ကွၢ်သရၢၣ်ထီၣ်တၢ်တံၤသ
ကိးတၢ်သ့ ဘၣ်ဆၢၣ်တဟံၣ်ဖျါထီၣ် တၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိကမိၣ် မ့တမ့ၢ် ဟံၣ်ပနီၣ်တၢ်ဟံၣ်ထီၣ်တၢ်လၢတအိၣ်ဒီးအမံၤအသၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ။ ပုၤအ့ၣ်ရၢၣ်အမဲရကါပုၤကွၢ်ဖိ
ကးတံၢ်အဘၣ်ဒိအိၣ် အပိပုၤကွၢ်ဖိအဂၤတဖၣ်ထီၣ် အီၤတသ့ဘၣ် ဘၣ်ဆၢၣ်တၢ်တံၤသကိးတၢ်ဆဲးမၤအသးန့ၣ်လီၤ။

ဖဲအိၣ်ကတၢ်ကတီၢ်သးလၢ ကဟံးက့ၢ်မၤလိကဒါက့ၢ်တၢ်လၢနီၣ်ကစၢ်အခါ, တၢ်ဖျါ ကွၢ်ကွၢ်ခိၣ် သံကွၢ်ပုၤအ့ၣ်ရၢၣ်အမဲရကါပုၤကွၢ်ဖိအမံၤအပံၤတဖၣ်ဘၣ်ယးဒီး တၢ်
လဲၤဆူ တရူးကီၢ်, ဟံၣ်ဖိဃီဖိလၢအတၢ်ဘျီစဲအိၣ်ဒီးပုၤအ့ၣ်ရၢၣ်, ဒီးယုၢ်ထီၣ်တၢ်အုၣ်သး ဘၣ်ယးဒီး တၢ်မၤကွၢ် COVID-19 တၢ်ဆါလၢအစၢၤဖျါလၢတအိၣ်ဒီးတၢ်ဆါ
တချုးလၢ ပုၤဖိသၣ်ဆဲးလီၤမံၤသ့န့ၣ်လီၤ။ ကီၢ်ရဲၣ်ကွၢ်လီၤကဝီၤ တယုၢ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအံၤလၢပုၤကွၢ်ဖိတဖၣ်လၢ တဟံးလီၤစၢၤ လီၤသ့ၣ်လၢပုၤအ့ၣ်ရၢၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ။

ဖဲတၢ်ဖျါကွၢ်န့ၣ်, ပုၤကွၢ်ဖိတဖၣ်လၢတၢ်အိၣ်ကျးအလီၢ်တဖၣ်အပူၤ မၤတၢ်ထံၣ်တၢ်ဆိ ကမိၣ်ဘၣ်ယးဒီး တၢ်ထီၣ်နီၣ်ကျါၤဘၢမံၤခံခါ ဖဲပုၤအ့ၣ်ရၢၣ်အမဲရကါပုၤ
ကွၢ်ဖိတဖၣ် အိၣ် ဘူးဒီးအဝဲသ့ၣ်အခါန့ၣ်လီၤ။ အဝဲသ့ၣ် ဒုၣ်ဒုၣ်နီၣ်ဘၣ်ဖၣ်လဲ ပုၤအ့ၣ်ရၢၣ်အမဲရကါပုၤကွၢ်ဖိတဖၣ် လၢအတံၤသကိး လီၤသးတၢ်လၢ
အဝဲသ့ၣ်အနီၣ်ကစၢ်အကျိၢ်, လၢပုၤနီၣ်ဒိလၢအကွၢ်ထွဲမ့ၢ်ထုၣ်တၢ်အိၣ် တဖၣ်အတၢ်ထံၣ်ပုၤပုၤအဖီလၢန့ၣ်လီၤ။ လၢကဟးဆဲးတၢ်သဘၣ်သဘၣ်အဂီၢ်,
ပုၤအ့ၣ်ရၢၣ်အမဲရကါပုၤကွၢ်ဖိတဖၣ် စးထီၣ် ဆုၣ်နီၣ်ဖဲ မ့ၢ်ထုၣ်တၢ်အိၣ်စီၢ်နီၣ်ခိၣ်လီၤလီၤဆီဆီန့ၣ်လီၤ။

ခိၣ်လုၢ်ကွၢ်ဟံၣ်ဖိဃီဖိတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ပုၤဆၢၣ်ရဲၣ်ကျိၤတၢ် တဲဘၣ်ပုၤအ့ၣ်ရၢၣ်အမဲရကါပုၤကွၢ်ဖိ တဖၣ်လၢကကွၢ်ထံဆိကမိၣ်လၢ ကအိၣ်လၢ ခိၣ်လုၢ်ကွၢ်ဟံၣ်ဖိဃီဖိတၢ်
သ့ၣ်ထီၣ်အချုၤ လၢ တမ့ၢ်ခိၣ်လုၢ်ကွၢ်ဘိဒါၣ်, တဲန့ၢ်ပၢ်ဝဲဒၣ်လၢ ပုၤကွၢ်ဖိအဂၤတဖၣ် အိၣ်သကိးတဖၣ်ဒီးပုၤအ့ၣ်ရၢၣ်အမဲရကါပုၤကွၢ်ဖိ တုၤလၢပုၤကိးဂၤဒဲးဆဲး
ဘၣ်ကသိၣ်ဒိသဒါတစုဘၣ် န့ၣ်လီၤ။

ပုၤကွိဖိတဖၣ်မ့ၢ်လဲၤခိဖျိဘၣ် မ့ၢ်လဲၤခိဖျိဘၣ်တၢ်ဟံးဖးနီၤဖး လၢကွိအပူၤလဲၣ်.

နမ့ၢ်န့ၢ်လၢပုၤကွိဖိအံၤတၢ်ရဲၤလိာ်မၤဘၣ်အိၤ တတိတတြၢ်-အဒိ, ရဲၤလိာ်မၤဘၣ်အိၤ လီၤလီၤဆိဆိ, မၤဆါမၤပယုဲအိၤ, မၤနၢၤအိၣ်
ယီၣ်အိၤ, မ့တမ့ၢ် ဟ့ၣ်ကၣ်ထီဒါအိၤ-မ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်အစၢၤသ့ၣ် မ့တမ့ၢ် ထံကီၢ်လၢ အဟဲဝဲအယိန့ၢ်, တၢ်လၢနဟံးဂ့ၢ်ဝိမၤအိၤသ့ -

1

ဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါကွိခိၣ်န့ၢ် (အဒိ, ကွိခိၣ် မ့တမ့ၢ် ပုၤကွိဖိဂ့ၢ်ဝိပုၤမၤတၢ်ဖိ) တဘျီယီတက့ၢ်. နမ့ၢ်တမၤန့ၢ်တၢ်မၤစၢၤလၢန
လိၣ်ဘၣ်အိၤန့ၢ်, တီၣ်ထီၣ်တၢ်ဟံးဒုၣ်ဟံးကမၣ်ဖိးသဲးဒီး ကွိ, ကီၢ်ရဲၣ်ကွိလီၤကဝီၤ, ခိလ့ၣ်ကွိ, မ့တမ့ၢ် ဖျၢၣ်စိမိန့ၣ်တ
က့ၢ်. ဟံးကီၢ်တၢ်မၤနီၣ်မၤယါဘၣ်ပးဒီးတၢ်စံးဆါတဖၣ်လၢနမၤန့ၢ်အိၤန့ၣ်တက့ၢ်.

2

ကွဲးလီၤတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလီၤတၢ်လီၤဆဲး ဘၣ်ပးဒီးတၢ်မၤန့ၢ်မၤအသး, တၢ်ကဲထီၣ်သးလၢတၢ်လီၤဖဲလဲၣ်ဒီးအခါဖဲလဲၣ်,
မတၢ်ပၣ်ဃုာ်လဲၣ်, ဒီးပုၤထီၣ်တၢ်မၤ အသးတဂၤလၢလၢအမံၤန့ၣ်လီၤ. မၤတၢ်အံၤလၢတၢ်ဟံးဖးနီၤဖးအဒိကိးမံၤဒဲးအ
ဂီၢ် ဒီးဟံးဃာ် တၢ်အကွဲးဒိလၢ အဘၣ်ထွဲ ဒီးလိာ်တီလိာ်မိတမံၤလၢလၢ မ့တမ့ၢ် တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအဂၤန့ၣ်တက့ၢ်.

3

ဃုာ်ကွိ မ့တမ့ၢ် ခိလ့ၣ်ကွိ/ဖျၢၣ်စိမိလၢ ကကွဲးကျိးထံ အလိာ်တီလိာ်မိတဖၣ် (ဒ်အမ့ၢ် တၢ်ဟံးဒုၣ်ဟံးကမၣ်လိာ်ကွိခိၣ်) ဒီး
တၢ်ကစီၣ်တဖၣ် ဒီးကျိၤလၢနန့ၢ်ပၢ်အိၤန့ၣ်တက့ၢ်. **နမ့ၢ်လိၣ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢၤန့ၢ် ဃုာ်ထီၣ်ပုၤတဲကျိးထံတၢ်** ကတိၤသကိး
တၢ် ဒီးကွိပုၤမၤတၢ်ဖိလၢ ကျိၤလၢတမ့ၢ်အဲကလံးကျိၤန့ၣ်တက့ၢ်.

4

ကွိ မ့တမ့ၢ် ခိလ့ၣ်ကွိ/ဖျၢၣ်စိမိ မ့ၢ်တဟံးဂ့ၢ်ဝိမၤတၢ်အပတီၢ်တဖၣ်လၢ ကဟံးဖျါထီၣ် နတၢ်ဟံးဒုၣ်ဟံးကမၣ် မ့တမ့ၢ်
တၢ်ဟံးဖးနီၤဖးမ့ၢ်ဆဲးမၤအသးန့ၢ်, **ကွဲးထံဆိကမိၣ် လၢကတီၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဟံးဒုၣ်ဟံးကမၣ်** ဒီးကမုၢ်တၢ်ခွဲးတၢ်
ယၢ်ဝဲကျိၤ လၢ U.S. တၢ်တီတၢ်တြၢ်ဝဲကျိၤ ဖဲ [civilrights.justice.gov](https://www.civilrights.justice.gov), မ့တမ့ၢ် ဒီးကမုၢ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဝဲဒၢး ဖဲ
U.S. တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဝဲကျိၤ ဖဲ <https://www2.ed.gov/ocr/complaintintro.html> (လၢကတီၣ်ဖျါထီၣ်
တၢ်ဟံးဒုၣ်ဟံးကမၣ်လၢအဲကလံးကျိၤအပူၤ) မ့တမ့ၢ် [https://www2.ed.gov/about/offices/list/ocr/docs/
howto.html](https://www2.ed.gov/about/offices/list/ocr/docs/howto.html) (လၢကတီၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဟံးဒုၣ်ဟံးကမၣ် လၢတမ့ၢ်အဲကလံးကျိၤန့ၣ်လီၤ).

“ပုၤလၢအိၣ်ဆိးလၢတီၢ်အမဲရတၢ်တီၢ်စၢၤဖျိအပူၤကိးဝဲဒၢး တတြၢ်အိၣ်ဆိးလၢတၢ်ပျံၤ တၢ်ဖုးအပူၤ မ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်
ကဲမတၢ်, အဝဲသ့ၣ်တၢ်မၤန့ၢ်လဲၣ်, အဝဲသ့ၣ်ဟဲလၢတၢ် လီၤဖဲလဲၣ်, မ့တမ့ၢ် အဝဲသ့ၣ်အဲၣ်မတၢ်လဲၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤ.
တၢ်လီၤဆိလိာ်သးအကလုာ်ကလုာ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အရဲၤဒိၣ်ဒိပမ့ၢ်ထံကီၢ်တဘျီအသိး, ဒီးတၢ်တီတၢ်တြၢ်ဝဲကျိၤဟ့ၣ်လီၤသး
မၤတၢ်လၢ ကဟံးန့ၢ်မ့ၢ်ဒါလၢ ပုၤတဂၤလၢလၢလၢ အလုာ်သ့ၣ်ခါပတၢ်ပုၤအဂၤအကမုၢ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.”

-Pamela Karlan, ကွိခိၣ် ပုၤတီစၢၤမၤစၢၤပီၤရီခိၣ်ကျိၤခံဝဲတဂၤ လၢကမုၢ်တၢ်ခွဲး တၢ်ယၢ်အဂီၢ်, တၢ်တီတၢ်တြၢ်ဝဲကျိၤ

“အဲၣ်ကလုာ်ခွဲးဒီးတၢ်ပျံၤပုၤတီတီမုၢ်ဖိတဖၣ်အလီၢ်အကျဲတတြၢ်အိၣ်လၢတီၢ်အမဲ ရတၢ်အပူၤဘၣ်.
တၢ်လီၤဆိလိာ်သးတဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ပထံကီၢ်အတၢ်ဂံၢ်ဆူၣ်ဖးဒိၣ်, ဒီး တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ ဝဲကျိၤ
ကမုၢ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်ဝဲဒၢး ဟ့ၣ်လီၤသးမၤတၢ်လၢ ကဒုးထီဒါတၢ်ဟံးဖးနီၤဖး ဒီးမၤသကိးတၢ်လၢကအိၣ်ဒီး
တၢ်ထံသိးတုၤသိးအါထီၣ်လၢခါဆူၣ်လၢပထံဖိကီၢ်ဖိ ပုၤကွိဖိတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.”

-Suzanne B. Goldberg, နဲၣ်ခွဲၣ်သမဲၤ ပုၤတီစၢၤမၤစၢၤတၢ်လၢကမုၢ်တၢ်ခွဲး တၢ်ယၢ်အဂီၢ်, တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဝဲကျိၤ

